

**Brief van Vader Generaal OCist.
voor de Veertigdagentijd 2023.**

De vrucht van het Kruis

Dierbare broeders en zusters,

Zo, we zijn weer in de Veertigdagentijd gekomen, de gunstige tijd om ons samen met heel de Kerk voor te bereiden op Pasen. Ik zou willen verdergaan met het beluisteren van de toespraak die Paus Franciscus richtte tot ons Generaal Kapittel op 17 oktober 2022, en waarmee ik al begonnen was in de Kerstbrief. Nu zou ik me willen concentreren op de suggesties die nuttig zijn voor onze bekeringsweg, om ons charisma van “samen naar Jezus kijken” te beleven. In de Pinksterbrief zal ik dieper ingaan op de uitnodiging van de Paus om onze roeping te beleven in de grote samenklank van de Kerk.

Ons bekeren door naar Christus te kijken

Om de positieve betekenis te vatten van de christelijke bekering waartoe we uitgenodigd worden, is het belangrijk te begrijpen dat het niet alleen gaat om een omvorming van ons hart, ons denken en ons doen. Het is in de eerste plaats een paas-overgang van onszelf naar Christus, van ons leven naar het leven van Christus in ons. De berouwvolle misdadiger die naast Jezus was gekruisigd had geen tijd meer om zijn leven te veranderen, om het te verbeteren of te corrigeren, maar hij heeft aan de Heiland gevraagd heel zijn persoon aan te nemen, en zo is zijn dood een paasgeboorte geworden voor het eeuwige leven met Hem (cf. Lc 23,39-43). Alleen door naar Jezus te kijken, naar zijn woord te luisteren en Hem aan te hangen, bekeren we ons werkelijk en laten we de heilige Geest toe in ons het levende beeld te herstellen van Jezus Christus, de geliefde Zoon van de Vader.

Tijdens mijn maand sabbatstijd bij de zusters Bernardinnen van Hynning in Engeland, heb ik veel nagedacht over het *habitare secum* van Benedictus in de grot te Subiaco. In het derde hoofdstuk van het tweede boek van de Dialogen legt Gregorius de Grote uit dat Benedictus “met zichzelf woonde (...) en zichzelf steeds voor de ogen van de Schepper zag”. Zo is het gelaat van Benedictus de weerspiegeling geworden van de barmhartige blik van God. Het is inderdaad sinds dat moment dat Benedictus een monnikenvader is geworden, dat hij leerlingen is beginnen onthalen en kloosters is beginnen stichten.

De ware bekering bestaat erin de levende en aanwezige God toe te laten ons leven om te vormen naar zijn beeld, om te beminnen zoals God bemint, te vergeven zoals Hij vergeeft, te dienen zoals Hij dient, ons leven te geven zoals Hij zijn leven geeft.

Maar hoe gebeurt deze omvorming? Door de gemeenschap die Christus ons laat beleven met Hem en met de Vader, door de gave van de heilige Geest.

“Er is geen gemeenschap zonder bekering”

In zijn toespraak heeft de Paus ons gezegd: “Er is geen gemeenschap zonder bekering”. Dit is vooral fundamenteel voor ons monniken en monialen die geroepen zijn om, zoals we lezen in hoofdstuk 49 van de Regel, altijd te leven zoals in de Veertigdagentijd (cfr. RB 49,1), en vooral om de gelofte uit te spreken van “*conversatio morum*” (RB 58,17), dat wil zeggen van bekering in overeenstemming met het leven van het klooster, in gehoorzaamheid en broederlijkheid.

Paus Franciscus zei dit nadat hij ons had uitgenodigd om samen op weg te gaan, onze verschillen te beleven in een harmonische samenklank en deel te hebben aan de zending van de Kerk, die ons voortdurend uit onszelf doet treden, de anderen tegemoet. Als we willen toelaten dat God ons leven omvormt, dan is de bekering die van ons gevraagd wordt deze: ons te openen voor de verbondenheid waarvoor Jezus op het Kruis zijn bloed vergoten heeft om ons te verenigen met de Vader en met de gehele mensheid. Inderdaad zegt de Paus verder dat de bekering “noodzakelijkerwijs vrucht is van Christus’ Kruis en van het werk van de Geest, zowel in ieder afzonderlijk als in de gemeenschap”. We zijn niet geroepen tot bekering om onszelf te versterven, maar om ten volle deel te hebben aan het paasmysterie, de gave van Christus tot de dood toe te ontvangen, evenals de uitstorting van de Geest met Pinksteren. De christelijke bekering drukt aldus een verlangen uit naar een volheid van leven, van het leven van Christus in ons, dat een leven is van filiale verbondenheid met God en broederlijke verbondenheid met allen. Precies omdat er geen verbondenheid mogelijk is zonder bekering, is de bekering voor ons een goed om te verlangen, een weg naar het heil die we met vreugde kunnen bewandelen, ook als hij een offer van ons vraagt, want hij opent ons voor de grootste gave: die van de liefdesverbondenheid met God en met de broeders.

De bekering tot verbondenheid is het dagelijks brood van ons gemeenschapsleven. Het leven van een gemeenschap is mooi en vruchtbaar als het voor al haar leden een geduldige aansporing en een barmhartige hulp is om ons te bekeren tot verbondenheid, ieder op zijn eigen ritme en volgens zijn eigen persoonlijkheid.

Zeker, deze bekering is onmogelijk zonder de genade van de heilige Geest. Maar de Parakleet kan ons de genade niet weigeren de gave te ontvangen van de liefdesverbondenheid die Hijzelf is in de Drievuldigheid en in de Kerk.

Laten we ons daarom eerlijk de vraag stellen: verlangen we iedere dag ons te bekeren tot de verbondenheid met God en met de broeders en zusters die we ontmoeten?

“Van een gesloten naar een open ik”

Maar waarin bestaat de weg van de bekering tot gemeenschap in Christus?

De Paus legt het ons uit met een beeld dat vaak terugkeert in zijn onderricht. Hij heeft ons gezegd “dat onze roeping een voortdurend engagement inhoudt tot bekering van een gesloten naar een open ik, van een hart dat gericht is op zichzelf naar een hart dat uit zichzelf treedt en de ander tegemoet gaat. Dit geldt op analoge wijze voor de gemeenschap: van een op zichzelf gerichte naar een naar buiten gerichte gemeenschap, in de goede zin van het woord: gastvrij en missionair. Het is de beweging die de heilige Geest in de Kerk tracht te bewerken door zijn werk in ieder lid, in iedere gemeenschap en in ieder instituut. Een beweging die teruggaat op Pinksteren, het ‘doopsel’ van de Kerk”.

Het lijkt of we hier Benedictus horen, wanneer hij ons in de Proloog van zijn Regel belooft: “Naarmate men voortgang maakt in het monniksleven en in het geloof, verruimt zich het hart en snelt men met een onuitsprekelijk blijde liefde voort op de weg van Gods geboden” (RB Prol. 49).

De verruiming van het hart is precies die overgang van een gesloten en op zichzelf gericht hart naar een open hart dat uit zichzelf treedt om de ander tegemoet te gaan. Het open ik is een ik dat werkelijk zichzelf wordt door God te ontmoeten als Vader en de anderen als broeders en zusters in Christus.

Onze gemeenschappen zijn geroepen om altijd dezelfde weg te gaan van bekering van de geslotenheid in zichzelf naar de openheid die de ander onthaalt of die uitgaat om de ander op te zoeken. Dit aspect dat, zoals de Paus zegt, “de beweging is die de heilige Geest steeds in de Kerk wil bewerken”, zullen we verder uitdiepen in de Pinksterbrief. Maar het is goed dat we van de gelegenheid van de Veertigdagentijd gebruik maken door elk voor zich en als gemeenschap te overwegen wat het voor ons betekent deel te hebben aan deze beweging van de opening van het hart tot een leven in gemeenschap. Het gaat niet in de eerste plaats om een ruimtelijke beweging maar om een beweging van bekering tot gemeenschap die de heilige Geest toelaat ons hart te verruimen. Een verruimd hart is geen gebroken, verdeeld of losbandig hart, maar een hart dat groter is, groter als hart, groter als “ik”, omdat ons hart gemaakt is naar het beeld van een God die als eerste uit zichzelf is getreden om tot ons te komen met zijn grenzeloze liefde. Zo begrijpen we dat de bekering voor ons een proces van vergoddelijking in de liefde is dat de Geest wil bewerken in ons en in de wereld.

Dichtbij het klooster waar ik mijn sabbatstijd heb doorgebracht is er een mooi “kasteel” dat we op een dag bezocht hebben, geleid door de zeer vriendelijke en gastvrije eigenares. Ze vertelde ons dat vele jaren geleden, na de tweede wereldoorlog, haar schoonvader het kasteel in erbarmelijke toestand geërfd had. Hij was zich bewust wat een last het onderhoud met zich mee zou brengen, en ging raad vragen aan Padre Pio van Pietrelcina, die hem antwoordde: “Als je de poort altijd open houdt, zal je je huis nooit verliezen”.

Toen dacht ik meteen aan de uitnodiging die de Paus had gericht tot onze harten en tot onze kloosters: willen we werkelijk verder leven in openheid voor de ontmoeting met God en met de mensheid?

“Zalig gij die arm zijt!”

Maar precies omdat gemeenschap zo’n grote genade is, kan de voorwaarde om haar te ontvangen niet datgene zijn wat we zelf hebben of zijn, maar wel de armoede van geest. En dat is een ander punt van de toespraak van Paus Franciscus waarover het goed zal zijn te mediteren in deze Veertigdagentijd.

Aan het einde van zijn betoog heeft de Paus ons gezegd:

“Een ander punt waarop ik jullie zou willen aanmoedigen, is jullie voornemen tot een grotere armoede, hetzij geestelijk, hetzij materieel, om meer beschikbaar te zijn voor de Heer met al jullie krachten, met de broosheden en de bloeiperiodes die Hij jullie geeft. Laten we daarom God loven voor alles, voor de ouderdom en voor de jeugd, voor de ziekte en voor de gezondheid, voor de gemeenschappen in de “herfst” en deze in de “lente”. Het belangrijkste is niet toe te laten dat de boze ons de hoop ontnemt! Het eerste dat de boze probeert te doen is de hoop af te nemen, en zo grijpt hij ons beet, altijd. Want de evangelische armoede is vol hoop, gebaseerd op de zaligsprekingen die de Heer zijn leerlingen toezegt: “Zalig bij die arm zijt, want aan u behoort het Rijk Gods” (Lc 6,20).”

Zoals de Paus het beschrijft, is de armoede, hetzij van hart, hetzij materieel, het geheim van de vreugde en van de hoop. Ze is de eerste van de zaligsprekingen, en dus de eerste en fundamentele ontzegging aan onszelf, die God vult met vertrouwvolle hoop op Hem.

Zonder armoede kunnen we niet beschikbaar zijn voor de Heer, kunnen we Hem niet dienen, in het bijzonder in het klooster als “school voor de dienst van de Heer” (RB Prol. 45). De armoede maakt ons vrij om te dienen, zoals Jezus, zoals de Maagd Maria, “de dienstmaagd van de Heer” (Lc 1,38) die in het Magnificat haar vreugde toont van het dienen in armoede: “Mijn hart prijst hoog de Heer, van vreugde juicht mijn geest om God mijn redder: daar Hij welwillend neerzag op de kleinheid van zijn dienstmaagd.” (Lc 1,46-48)

In de Regel van Benedictus wordt de nederigheid voorgesteld als de meest fundamentele vorm van armoede, want het is armoede van hart in de relatie met alles en iedereen. Ze is de *humus*, de aarde, die vrucht draagt voor het Rijk der Hemelen door het zaad van Gods Woord op te nemen.

Vaak denken we dat we de Heer, de Kerk en de mensheid niet naar behoren kunnen dienen bij gebrek aan middelen, aan personen, aan mogelijkheden, aan tijd en aan energie. De Paus herinnert ons er evenwel aan dat de wet van de evangelische vruchtbaarheid criteria hanteert die tegenovergesteld zijn aan die van de wereld, want het is God die het ons geeft vrucht te dragen voor zijn Rijk. Daarom nodigt de Paus ons uit om al onze armoede en onze broosheid in dankbaarheid te beleven, God te loven en nu reeds de zaligheid te ervaren die toegezegd is aan de armen.

Wie klaagt, ziet broosheid, armoede, ziekte, de herfst die veel van onze gemeenschappen beleven, als een afname, die neigt naar uitputting, naar het einde, naar de dood. Maar wie dankbaar is en God looft, ziet dat dezelfde realiteiten die ons armer maken, trappen worden naar de hemel, gelegenheden tot gave en tot spirituele groei die ons tot blijde getuigen maakt van de paasoverwinning van Christus onze Heer.

We kunnen ons dus de vraag stellen: welke armoede zijn we nu geroepen te verlangen, persoonlijk en in onze gemeenschap, om vrijer te worden om Gods Rijk te dienen? Loven we de Heer voor alles wat ons armer maakt?

Behoeders van de hoop

Om dit getuigenis gaat het als de Paus en de Kerk ons vragen de hoop te behoeden, te beschermen tegen de boze: "Het wezenlijke is niet toe te laten dat de boze ons de hoop ontnemt!"

We weten dat sinds de heilige Antonius van Egypte het monastieke leven steeds beleefd werd als een eerstelijnsgevecht tegen de machten van het kwaad die de hele mensheid belagen. Velen dachten dat deze strijd niet meer van deze tijd was, maar hij wordt weer tragisch actueel nu het kwaad zo openlijk tekeergaat in de lotgevallen van de wereld en van de Kerk. Velen merken op, ook zonder dat ze gelovig zijn, dat de minachting voor het leven en voor de waardigheid van het leven, de minachting voor de armen, voor de schepping, alsook de oorlogen en de onderdrukking waar de volken onder lijden, niet overwonnen kunnen worden door de politiek of door wapens. Wat noodzakelijk is, is een overwinning van de nederige liefde van Christus in het diepst van de harten, een overwinning van het Kruis tegen de duistere krachten van het kwaad.

Door te sterven en te verrijzen voor ons heeft Gods Zoon een onuitputtelijke en onoverwinnelijke bron van liefde en van hoop binnengebracht in onze wereld: "Een van de soldaten doorstak zijn zijde met een lans, terstond kwam er bloed en water uit" (19,34). Maria die zich staande houdt bij het Kruis is de icoon van de hoop die zich voedt aan de oneindige liefde van God voor de mensheid. Wie put uit de onuitputtelijke bron van de liefde van Christus, verliest nooit de hoop op redding voor allen. De boze weet dit, en daarom wil hij ons de hoop ontnemen door onze blik af te leiden van Hem die ons allen bemint, ook als wij Hem doorstoken hebben.

Moge ons engagement voor de Veertigdagentijd en voor altijd hierin bestaan, dat we werkelijk "samen naar Jezus kijken", zoals Maria en Johannes, en zo de hoop voor de hele mensheid behoeden!

Fr. Mauro-Giuseppe Lepori OCist